

תעריפי ביול עיקריים בפנים הארץ

מחירון בתוקף מיום: 08.01.1956 עד יום: 04.12.1956

רקע ודגשים לקביעת התעריף

בסוף חודש נובמבר 1955 אושרה על ידי ממשלת ישראל הצעה להגדלת תקציב המדינה בהיקף של 161 מיליון לירות. מתוך סכום זה נדרשו משרדי הדואר והתחבורה להעמיד מקורות כספיים בהיקף של 5.5 מיליון לירות, שיתקבלו מהגדלה של תעריפי הדואר. משרד הדואר גיבש החלטה להעלות את התעריפים בהיקף של 33%, דבר שגרר מחאה גדולה מצד הציבור הרחב.

שר האוצר, אשר ניהל באותם ימים מאבק קשה מול גורמים שונים במשק אשר דרשו לעדכן את שכרם, התנגד להעלאת מחירי הדואר, אולם שר הדואר הצליח לכפות את דעתו ולאשר בממשלה ובכנסת את עדכון התעריפים.

ב-1.12.1955 התראיין חיים בן מנחם, המנהל הכללי של הדואר, לכתב עיתון הארץ, בו הסביר את שיקולי הדואר לשינוי מחירי המשלוח. "העלאת תעריפי המכתבים הרגילים ותעריפי המסירה המיוחדת (אקספרס) החל מה-1 בינואר, תגדיל לפי המשוער את הכנסות הדואר ב-750 אלף ל"י עד מיליון ל"י לשנה. קשרנו העלאה זו עם הדרישה לתקציב נוסף בקשר לקליטת העלייה המוגברת מצפון אפריקה... הוחלט לשמור על תעריף משלוח גלויה שיהיה גם להבא 30 פרוטה כיוון שמצאנו שמי שמתיישב לכתוב מכתב ממש ורוכש מעטפה לשם כך יהיה מוכן לשלם אף 80 פרוטה... המסירה המיוחדת דורשת שרות מיוחד ויקר. כל הדורש שרות זה יהיה מוכן לשלם את התעריף הגבוה יותר".

המשך/...

מר בן מנחם הוסיף ואמר כי "התעריפים המוגדלים כבר מופיעים בתקציב הנוסף שהונח השבוע על שולחן הכנסת... ההוצאות המוגדלות נובעות מהתייקרות שירותי הדואר ויביאו גם לשיפור השירותים... בישראל, כמו ברוב מדינות העולם, מפסיד הדואר על מכתבים ומרוויח על טלפונים".

התקציב החדש עלה לדיון בכנסת במחצית חודש דצמבר 1955, ואושר. העלאת המחירים נכנסה לתוקף ביום ראשון, 8.1.1952, והודעות על כך פורסמו במרבית העיתונים היומיים בישראל הן ביום שישי, 6.1.1952, והן ביום א', 8.1.1956. התעריף החדש פורסם גם בחוברת "תעריפי דואר" שנועדה לשימוש רשמי בלבד. החוברת נמכרה לציבור במחיר של 100 פר'.

העלאה בתעריפי הדואר

ירושלים — תעריפים חדשים למכתבים, איגרות לשימוש בפנים הארץ, דברי דפוס, דוגמות מסחריות, אגרות אכספרס בפנים הארץ וכן אגרת אכספרס לחו"ל ייכנסו לתוקפם היום (8.1).

על המשמר, 8 בינואר 1956

משלוח דברי דפוס ללא מעטפה

בתחילת חודש נובמבר 1955 פרסם מנהל הדואר הודעה לציבור ובה נקבע כי לא ניתן יהיה עוד לשלוח בדואר דברי דפוס ללא מעטפה.

הודעה זו התקבלה בזעם על ידי גורמים שונים במשק, ובמיוחד על ידי חברות וארגונים שנהגו לשלוח כמות גדולה של דברי דפוס מקופלים ללא מעטפות. "ארצנו התברכה בארגונים מקצועיים וחברתיים למאות, אשר חלק גדול מתפקידם הוא קשר בלתי פוסק עם חבריהם לשם מסירת הוראות מקצועיות, אינפורמציה וכו'. מספר דברי הדפוס מגיע למאות אלפים ולמיליונים... למה עלינו לבזבז כספינו ועבודתנו על מעטפות?"

בתגובה נימקה הנהלת הדואר את ההנחיה. "ההודעה שפורסמה בעיתונות בעניין משלוח דברי דפוס במעטפות באה במטרה לשפר את תהליכי העבודה. נאלצנו לנקוט צעד זה, מאחר ומשלוח דברי דואר ללא מעטפות מפריע למהלך העבודה הסדירה ומקשה במיוחד על העובדים המועסקים במיון דברי הדואר וחלוקתם למוענים. לא נעלם מאיתנו כי משלוח דברי דפוס במעטפות תגרום להוצאה כספית נוספת לשולחים, אולם בהתחשב בייעול תהליכי העבודה נאלצנו לדחות נימוק חשוב זה".

הוויכוח לא הסתיים בכך, אלא הוביל לתגובות נוספות מצד הציבור. "הנהלת הדואר מודה כי הוראה זו גורמת הוצאה כספית נוספת לשולים, אלא שנאלצה לנקוט בצעד זה במטרה לשפר את תהליכי העבודה... אין כארגונים ומוסדות ציבור המעוניינים בייעול תהליכי העבודה במשרדי הממשלה, אך אם דבר זה נעשה על ידי הטלת עומס כספי נוסף ועבודה מיותרת על המוסדות והציבור. הרי יוצא שכרו בהפסדו".

"אפשר עוד להבין כי דברי דפוס בטפסים זעירים, ללא מעטפות, מכבידים על המיון ועל החלוקה, אך לא כן חוזרים, דו"חות ושאר דברי דפוס, לפחות בגודל מעטפה, משום מה יצא הקצף גם עליהם? לפיכך נראה לי כי הפתרון הוא הכנסת סייג בהוראה, דהיינו: כשם שמשקלו של מכתב שהוא למעלה מהרגיל חייב בתוספת בולים, כן דברי דפוס שהם למטה מהגודל המינימאלי (נניח בגודל מעטפה רגילה) חייבים במעטפות".

בסוף חודש דצמבר 1955, בתגובה לשאלתה בכנסת, השיב שר הדואר כי "לאחר עיון בפניותיהם של ארגונים שונים החליט משרד הדואר להתיר שוב משלוח דברי דפוס ללא מעטפות בתנאי שמידות דברי דואר אלו לא יהיו קטנות מאשר 15 ס"מ על 10 ס"מ שיודפסו על נייר מתאים ויהודקו היטב מכל הצדדים".

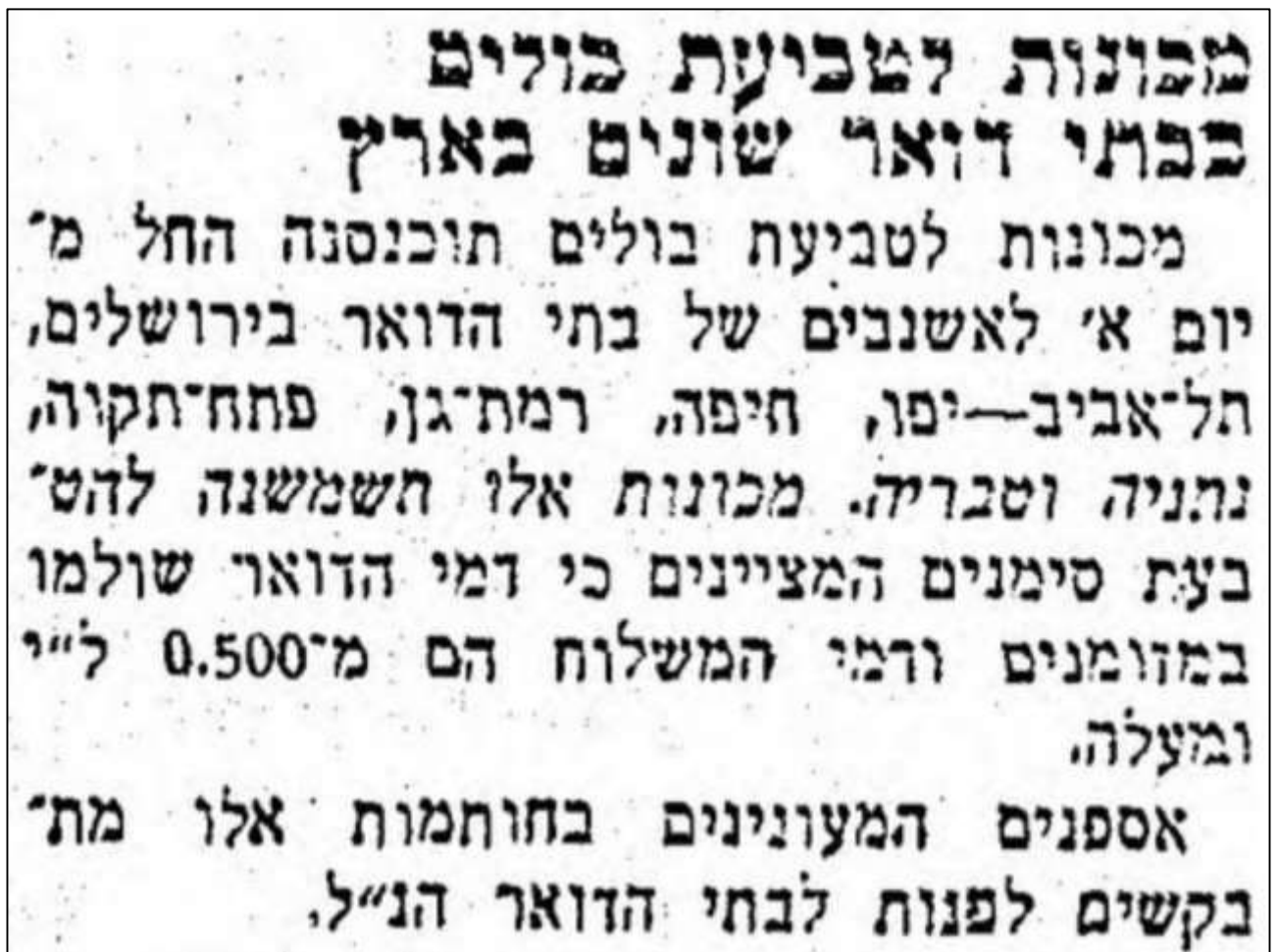
בסוף החודש פורסמו ההנחיות החדשות למשלוח דברי דפוס:

משלוח דברי דואר
 דברי דפוס ללא עטיפות יתקבלו
 למשלוח בתנאים הבאים: א. המידות
 המינימליות של דברי דפוס ללא עטיפות
 יהיו 10 ס"מ באורך, 15 ס"מ ברוחב,
 וזאת לאחר הקיפול. ב. דברי דפוס
 שישלחו ללא עטיפות יודפסו על נייר
 שעוביו לא יהיה פחות מ-60 גרם
 לגליון; ג. דברי דפוס כנ"ל יהודקו
 היטב מכל הצדדים כך שלא יישאר
 פתח פתוח באחד מן הצדדים אשר
 יעלה על 6 ס"מ; ד. מענו של המוען
 חייב להרשם במקום בולט בהזית דבר
 הדואר.

על המשמר, 29 בדצמבר 1955

מכונות ביול חדשות בבתי הדואר

במחצית חודש ינואר 1956 החלו לפעול במספר בתי דואר מכונות ביול חדשות, אשר העמידו לרשות הציבור דרך נוספת לתשלום עבור משלוח מרוכז של מכתבים ודברי דואר אחרים. עד אז פעלו במספר בתי דואר חותמות מיוחדת מסוג "שולם", אשר לא הכילו את הסכום ששולם עבור דבר הדואר. המכונות החדשות הטביעו על המעטפה חותמת ביול מתכוננת בה ניתן היה להציג את הסכום ששולם. בהודעה שפורסמה בעיתונות ב-10 בינואר 1956 נאמר "מכונות לטביעת בולים תוכנסנה החל מיום א' לאשנבים של בתי הדואר בירושלים, תל אביב-יפו, חיפה, רמת גן, פתח תקווה, נתניה וטבריה. מכונות אלו תשמשנה להטבעת סימנים המציינים כי דמי הדואר שולמו במזומנים ודמי המשלוח הם 0.500 ל"י ומעלה".

חרות, 10 בינואר 1956

המשך/...

החותמת מורכבת משתי צורות. בתחתית הריבוע מופיע "הצבי הרץ", מימינו האות "ד" (דואר) ומשמאלו מספר המכונה. במרכז הריבוע מוטבע הערך הנקוב. בעיגול מופיע שם היישוב בו הופעלה המכונה ותאריך ההטבעה של החותמת.

קיימות גם מכונות ביול אשר שימשו באופן מיוחד לתשלום עבור משלוח של דואר רשום, ובמכונות אלו עוצבה חותמת הביול בצורה מעט שונה. בחלקה השמאלי של החותמת, לצד החלק המרובע והחלק העגול, שולב מנגנון שהטביע את מספר הדואר הרשום וחסך את הצורך להדביק על המעטפה תווית רגילה של דואר רשום.

להלן רשימת מכונות הביול שהופעלו בבתי דואר שונים ברחבי
הארץ ביום הראשון להכנסתן לשימוש - 15.1.1956:

הערות	מספר מכונה	בית הדואר
	ד 1	תל אביב-יפו 1
	ד 2	רמת גן
	ד 3	נתניה
	ד 4	ירושלים 2
	ד 5	חיפה 3
	ד 6	חיפה 2
	ד 7	חיפה 1
	ד 8	תל אביב-יפו 2
	ד 9	טבריה
	ד 10	פתח תקווה
	ד 11	ירושלים 1
מכונה זו הופעלה ב-12.2.1956	ד 12	תל אביב-יפו 3
	ד 13	בני ברק

לרגל היום הראשון להפעלת מכונת הביול של הדואר, שכונתה בלשון אותם ימים "חותמת דואר חבילות שולם", הוכנה מעטפת יום ראשון מיוחדת. החותמת תיעדה את מכונת ביול מספר 1 שהופעלה בבית הדואר בתל אביב-יפו.

התעריפים

מכתב רגיל בארץ (עד 30 גרם)

100 פרי' מ-05.12.1956	80 פרי' מ-08.01.1956	60 פרי' מ-01.01.1954
--------------------------	-------------------------	-------------------------

מכתב כבד בארץ (כל 30 גרם נוספים מעל למשקל הבסיסי)

50 פרי' מ-05.12.1956	40 פרי' מ-01.01.1954	30 פרי' מ-01.06.1953
-------------------------	-------------------------	-------------------------

גלויה

50 פרי' מ-05.12.1956	30 פרי' מ-01.06.1953	20 פרי' מ-20.03.1952
-------------------------	-------------------------	-------------------------

דבר דפוס (עד 50 גרם)

50 פרי' מ-05.12.1956	30 פרי' מ-08.01.1956	25 פרי' מ-01.01.1954
-------------------------	-------------------------	-------------------------

דבר דפוס כבד בארץ (כל 50 גרם נוספים מעל למשקל הבסיסי)

50 פרי' מ-05.12.1956	30 פרי' מ-08.01.1956	25 פרי' מ-01.01.1954
-------------------------	-------------------------	-------------------------

התעריפים

אגרת רישום

150 פר' מ-05.12.1956	100 פר' מ-01.01.1954	80 פר' מ-01.06.1953
-------------------------	-------------------------	------------------------

אגרת אקספרס

400 פר' מ-05.12.1956	300 פר' מ-08.01.1956	200 פר' מ-01.01.1954
-------------------------	-------------------------	-------------------------

דוגמאות לדברי דואר מן התקופה

מכתב רגיל בארץ - 80 פרי

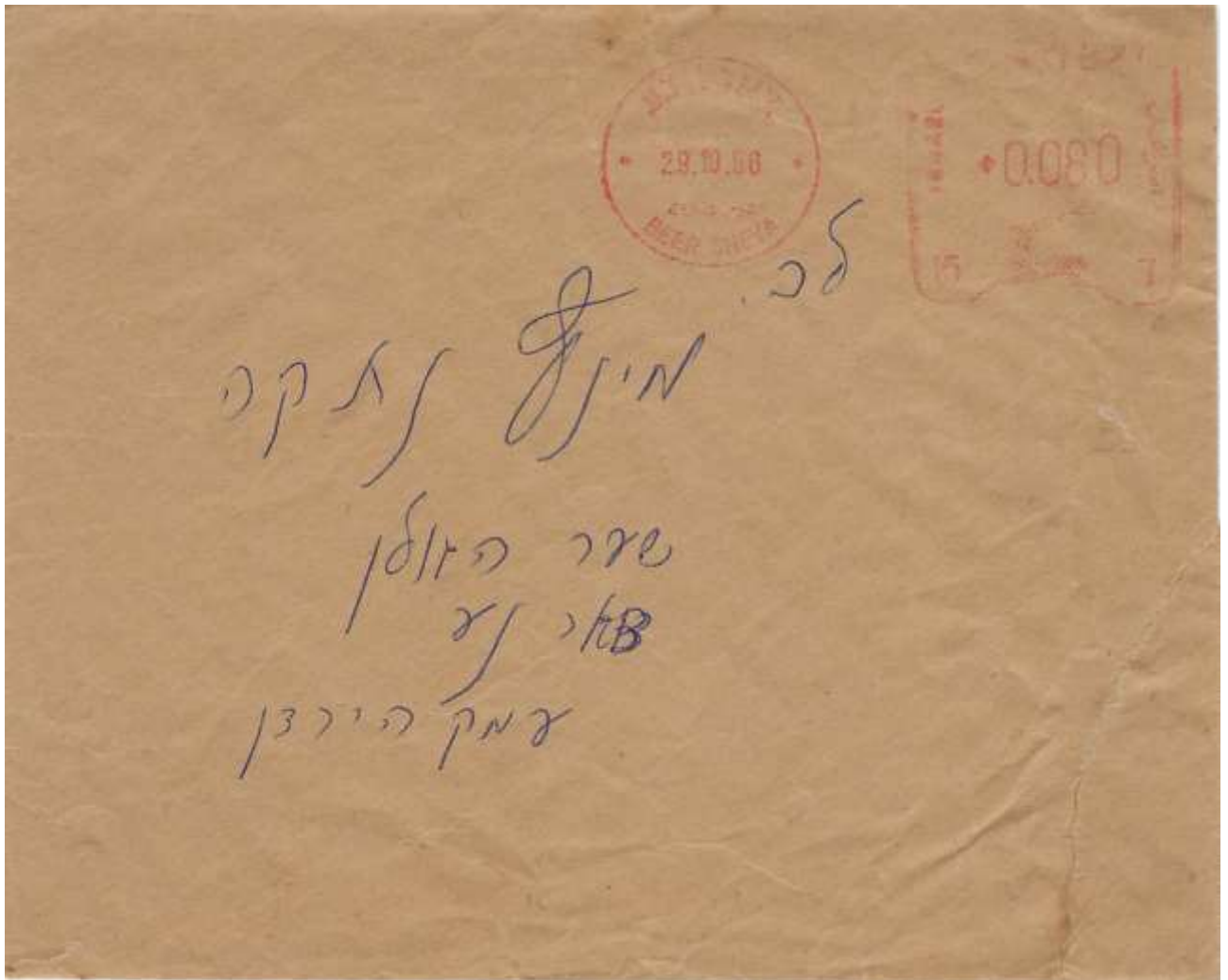
המכתב נשלח מכפר אתא ב-07.10.1956 והודבק עליו בול מן המניין מסדרת שבטים בערך נקוב של 80 פרוטות, אשר הונפק ב-10.1.1956.

מכתב רגיל בארץ - 80 פר'

המכתב נשלח מתל אביב ב-29.09.1956 והודבקו עליו שני בולים
מן המניין מסדרת מטבע 1952 בערך נקוב כולל של 80 פרוטות,
אשר הונפקו ב-30.3.1952.

מכתב רגיל בארץ - 80 פר'

המכתב נשלח מבאר שבע ב-29.10.1956. על המעטפה הוטבעה בבית הדואר בבאר שבע חותמת ביול שכללה את סכום הביול.

חותמת הביול של בית הדואר בבאר שבע נכנסה לשימוש לראשונה ב-1.10.1956. על פי הנוהל הופעלה החותמת רק כאשר הובאו לבית הדואר 50 פריטי דואר זהים או יותר.

מכתב רגיל בארץ - 80 פרי

המכתב נשלח מפתח תקווה ב-23.07.1956, והוטבעה עליו חותמת ביול של בית החולים בלינסון בערך נקוב של 80 פרוטות.

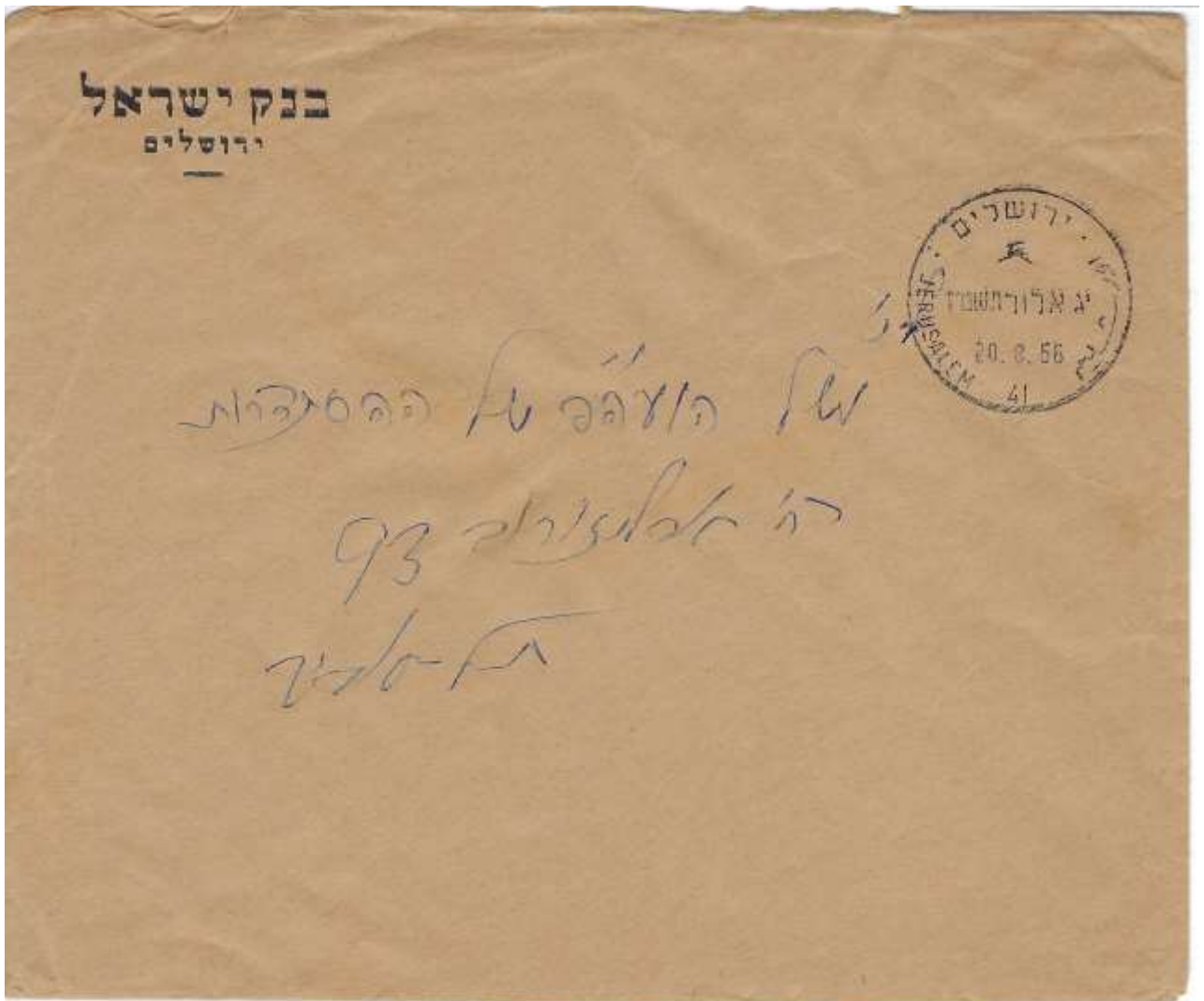
מכתב רגיל בארץ - 80 פר' (ביול חסר - עם קנס)

המכתב נמסר לבית הדואר בנתניה ב-01.02.1956, בלי שהודבקו עליו בולים כלל. פקיד הדואר בנתניה החתים את המעטפה והטביע לידה חותמת מרובעת ובה דרישה לשלם קנס של 160 פרוטות, כפל הסכום שהיה חסר על המעטפה.

כשהמעטפה הגיעה לירושלים ב-2.2.1956, הדביק עליה פקיד הדואר שני בולים מסוג דמי דואר בערך נקוב של 160 פרוטות. התשלום נגבה מן הנמען.

מכתב רגיל בארץ - 80 פר' (דואר רשמי)

המכתב נשלח על ידי בנק ישראל מירושלים ב-20.08.1956, בלי שהודבקו עליו בולים כלל.

מאז ביטול השימוש בבולי שירות ב-1.5.1952, מכתב שנשלח כדואר רשמי על ידי גורמי ממשל היה פטור מביול מראש עבור העלות הבסיסית של משלוח מכתב רגיל בארץ.

מכתב רגיל של חבר כנסת - חינם

המעטפה נשלחה מבית הדואר של הכנסת בירושלים ב- 22.03.1956. לצד חותמת בית הדואר הוטבעה על המעטפה החותמת המעידה כי מדובר במכתב שנשלח על ידי חבר כנסת, והוא פטור מתשלום.

מכתב כבד בארץ - 120 פר' (30 גרם + 30 גרם)

המכתב נשלח מכפר אתא ב-08.01.1956, והודבקו עליו שני בולים מן המניין מסדרת שבטים בערך נקוב כולל של 120 פרוטות, אשר הונפקו ב-8.11.1955.

סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (80 פרוטות) בתוספת עלות מדרגת המשקל הנוסף (40 פרוטות).

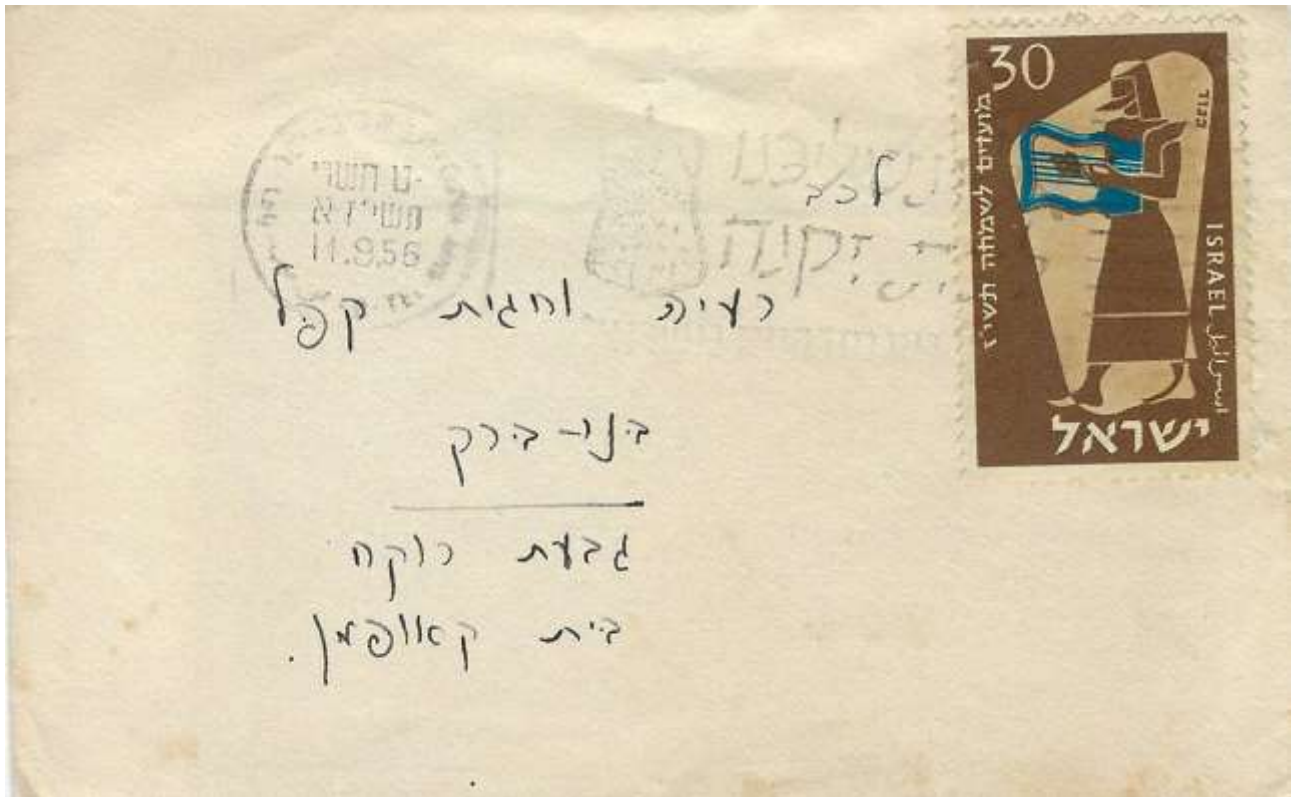
גלויה - 30 פרי

הגלויה, ועליה בול מודפס בערך נקוב של 30 פרוטות, נשלחה מבית הדואר של חיפה ב-06.05.1956.

הגלויה הונפקה ב-8.11.1953, בתקופה של תעריף קודם, אולם כיוון שמחיר המשלוח של גלויה לא השתנה בשתי עליות המחירים האחרונות, ניתן היה עדיין להשתמש בה.

דבר דפוס - 30 פרי

המעטפה ובה דבר דפוס נשלחה מתל אביב ב-14.09.1956, והודבק עליה בול זיכרון מסדרת מועדים לשמחה תשי"ז בערך נקוב של 30 פרוטות, אשר הונפק ב-14.8.1956.

דבר דפוס - 30 פרי

המעטפה ובה דבר דפוס נשלחה מחיפה ב-16.09.1956, והודבקו עליה שני בולים מן המניין מסדרת שבטי ישראל בערך נקוב כולל של 30 פרוטות.

דבר דפוס - 30 פר'

דבר הדפוס (שמשקלו עד 50 גרם), נשלח ללא מעטפה מתל אביב ב-07.11.1956, והודבקו עליו שני בולים מן המניין מסדרת מטבע 1950 בערך נקוב כולל של 30 פרוטות, אשר הונפקו ב-22.9.1950.

דבר דפוס - 30 פר' (דואר רשמי)

הטופס המקופל נשלח ללא מעטפה על ידי הרשם הכללי מירושלים ב-27.04.1956, בלי שהודבקו עליו בולים כלל.

מאז ביטול השימוש בבולי שירות ב-1.5.1952, מכתב שנשלח כדואר רשמי על ידי גורמי ממשל היה פטור מביול מראש עבור העלות הבסיסית של משלוח דברי דפוס.

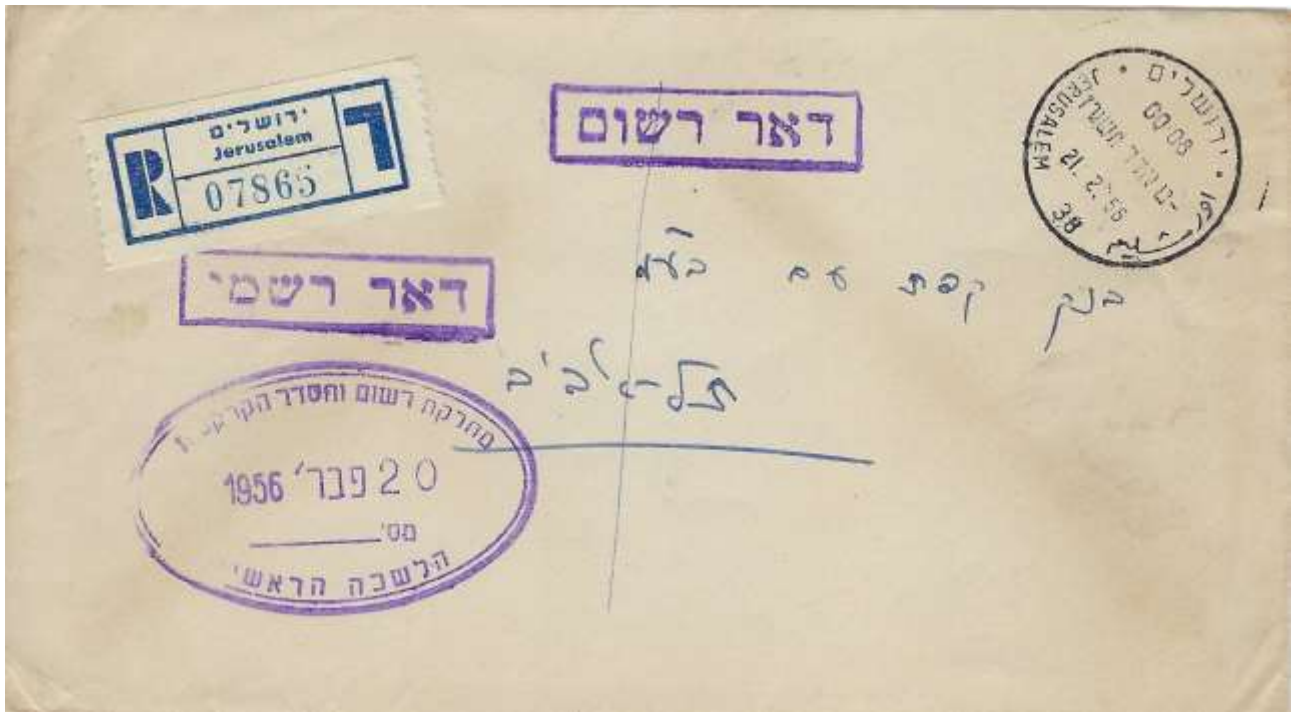
אגרת רישום - 100 פר'

המעטפה נשלחה בדואר רשום מירושלים ב-27.04.1956 והודבק עליה בול מן המניין מסדרת שבטים בערך נקוב של 180 פרוטות, אשר הונפק ב-10.1.1956.

סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (80 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (100 פרוטות).

אגרת רישום - 100 פר' (דואר רשמי)

המעטפה נשלחה על ידי מחלקת הסדר המקרקעין בדואר רשום מירושלים ב-21.02.1956, בלי שהודבקו עליה בולים כלל.

מאז ביטול השימוש בבולי שירות ב-1.5.1952, מכתב שנשלח כדואר רשמי על ידי גורמי ממשל היה פטור מביול מראש עבור העלות הבסיסית של משלוח מכתב רגיל בארץ ועבור אגרת הרישום.

אגרת רישום - 100 פר' (דואר רשמי)

הטפס המקופל נשלח על ידי גורם ממשלתי בדואר רשום מרמת גן ב-20.07.1956, בלי שהודבקו עליו בולים כלל.

מאז ביטול השימוש בבולי שירות ב-1.5.1952, מכתב שנשלח כדואר רשמי על ידי גורמי ממשל היה פטור מביול מראש עבור העלות הבסיסית של משלוח דבר דפוס ועבור אגרת הרישום.

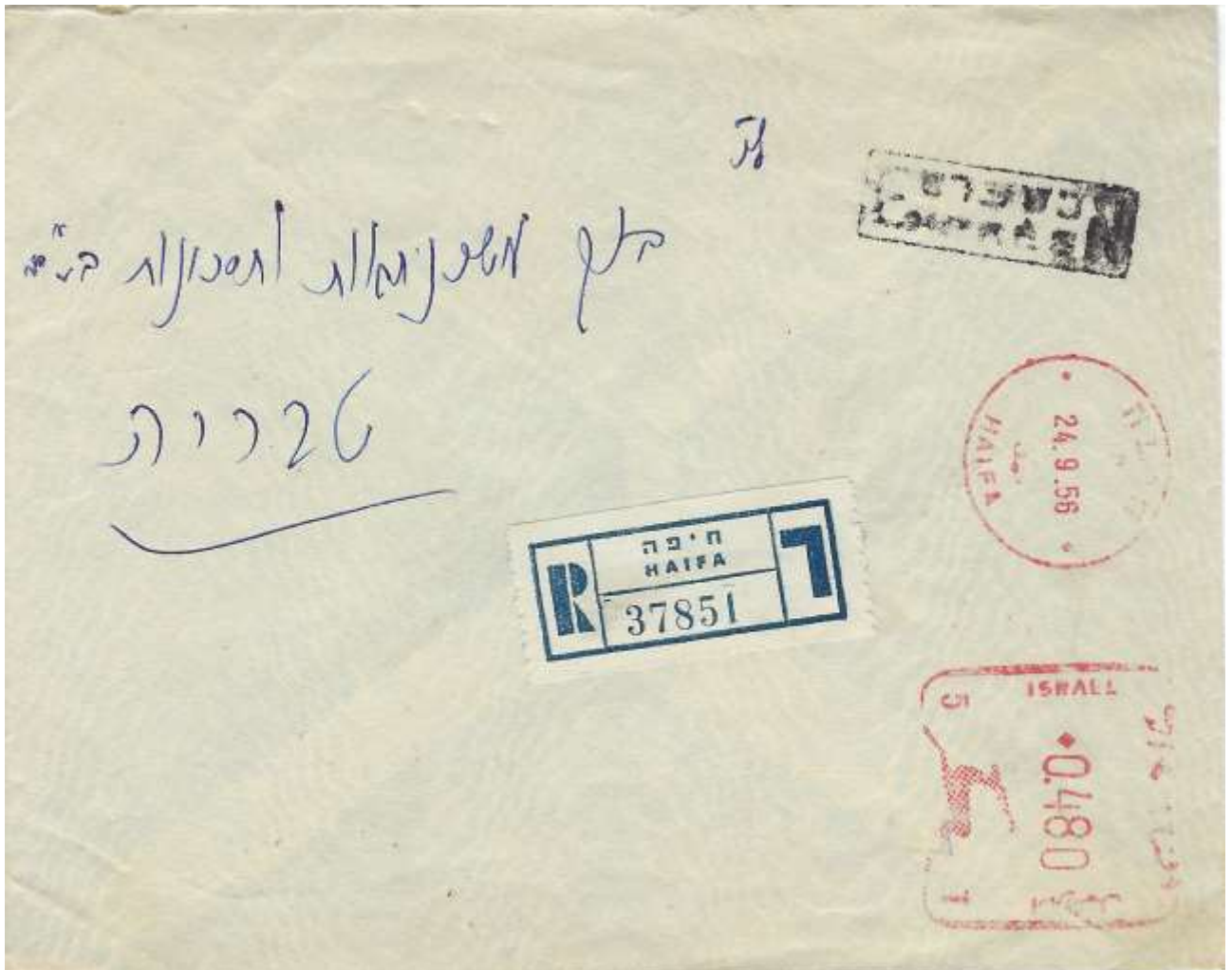
אגרת אקספרס - 300 פר' (מכתב מחבר כנסת)

המעטפה נשלחה מבית הדואר של הכנסת בירושלים ב-23.07.1956. לצד חותמת בית הדואר הוטבעה על המעטפה החותמת המעידה כי מדובר במכתב שנשלח על ידי חבר כנסת, והוא פטור מתשלום עבור מכתב רגיל בארץ.

מאחר והמכתב נשלח בדואר דחוף (אקספרס), הדביק חבר הכנסת על המעטפה בול זיכרון מסדרת קונגרס מגדלי ההדרים בערך נקוב של 300 פר', אשר הונפק ב-20.5.1956. סכום זה נועד לשלם את התוספת עבור אגרת האקספרס.

אגרת רישום ואגרת אקספרס - 100 פר' + 300 פר'

המעטפה נשלחה בדואר רשום ודחוף (אקספרס) ב-24.09.1956 מבית הדואר בחיפה. על המעטפה הוטבעה בבית הדואר בחיפה חותמת ביול עם הערך הנקוב 480 פר'. סכום זה נועד לשלם את מחיר משלוח המכתב הרגיל (80 פר') בתוספת אגרת הרישום (100 פר') ובתוספת אגרת האקספרס (300 פר').

חותמת הביול הזו של בית הדואר בחיפה נכנסה לשימוש לראשונה ב-18.9.1956. על פי הנוהל הופעלה החותמת רק כאשר הובאו לבית הדואר 50 פריטי דואר זהים או יותר.